

PREDLOG OSNOVE ZA VOĐENJE PREGOVORA I ZAKLJUČIVANJE MEMORANDUMA O RAZUMIJEVANJU IZMEĐU VLADE CRNE GORE I VLADE SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA

Podgorica, 28. maj 2026

I USTAVNI OSNOV ZA ZAKLJUČIVANJE SPORAZUMA

Ustavni osnov za zaključivanje Memoranduma o razumijevanju između Vlade Crne Gore i Vlade Sjedinjenih Američkih Država, o energetskej infrastrukturi i regionalnoj energetskej bezbjednosti sadržan je u odredbama člana 15 stav 1 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da Crna Gora, na principima i pravilima međunarodnog prava, saraduje i razvija prijateljske odnose sa drugim državama, regionalnim i međunarodnim organizacijama, kao i odredbama člana 100 tačke 1 i 4 Ustava, kojima je, između ostalog, propisano da Vlada vodi unutrašnju i vanjsku politiku i zaključuje međunarodne ugovore.

II OCJENA STANJA ODNOSA SA SJEDINJENIM AMERIČKIM DRŽAVAMA

Odnosi između Crne Gore i Sjedinjenih Američkih Država (SAD) karakterišu se kao kontinuirano stabilni, prijateljski i strateški partnerski.

Poseban podsticaj trenutnoj saradnji daje činjenica da je predmetni Memorandum o razumijevanju iniciran od strane američkih partnera, što potvrđuje posvećenost Sjedinjenih Američkih Država jačanju energetske nezavisnosti Crne Gore i njihov prepoznat interes za intenziviranjem ekonomskog prisustva u regionu.

Dugogodišnja saradnja sa Sjedinjenim Američkim Državama, koja je posebno intenzivirana nakon obnove nezavisnosti 2006. godine, temelji se na zajedničkim vrijednostima očuvanja regionalne stabilnosti, bezbjednosti i demokratskog razvoja. Partnerstvo je dodatno osnaženo članstvom Crne Gore u NATO savezu, gdje SAD igraju ključnu ulogu kao vodeći saveznik.

Bilateralni ekonomski dijalog između Crne Gore i SAD ozvaničen potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju između Vlade Crne Gore i Vlade Sjedinjenih Američkih Država o ekonomskoj saradnji, 21. oktobra 2024. godine, predstavlja ključni mehanizam za produbljivanje privredne saradnje. Ovaj dijalog je usmjeren na:

- Identifikovanje strateških projekata u sektorima energetike, infrastrukture i tehnologije.
- Privlačenje američkih investicija, koje se prepoznaju ne samo kao izvor kapitala, već i kao način za uvođenje najviših standarda korporativnog upravljanja i modernih tehnologija.
- Unapređenje poslovnog ambijenta, čime se šalje snažna poruka američkim investitorima o Crnoj Gori kao sigurnoj i predvidljivoj destinaciji za poslovanje.

Aktuelni trenutak u odnosima definiše snažan fokus na energetske bezbjednost. U kontekstu globalnih izazova, saradnja sa SAD-om kroz inicijative poput **Trump Peace Pipelines Framework (TPPF)** i Inicijative tri mora (3SI) ima za cilj:

- Smanjenje zavisnosti od nesigurnih izvora snabdijevanja.
- Pozicioniranje Crne Gore kao regionalnog energetskeg čvorišta, posebno kroz realizaciju projekta Jadransko-jonskog gasovoda (IAP).

- Diverzifikaciju energetskega ruta, što direktno doprinosi otpornosti ekonomskog sistema države.

Zaključivanje ovog Memoranduma o razumijevanju predstavlja operativni korak ka saradnji na implementaciji strateških projekata u cilju produbljivanja i jačanja bilateralne saradnje između Vlade Crne Gore i Vlade SAD-a. Dosadašnji odnosi su dokazali da SAD vide Crnu Goru kao pouzdanog partnera na Zapadnom Balkanu, dok Crna Gora u američkoj podršci prepoznaje ključni faktor za ostvarenje svojih strateških infrastrukturnih ciljeva.

III OSNOVNA PITANJA O KOJIMA ĆE SE VODITI PREGOVORI, ODNOSNO BITNI ELEMENTI KOJE UGOVOR TREBA DA SADRŽI

Osnovna pitanja o kojima će se voditi pregovori primarno su fokusirana na strateško pozicioniranje Crne Gore unutar regionalne energetske mreže, sa posebnim naglaskom na ubrzanje aktivnosti vezanih za razvoj Jadransko-jonskog gasovoda (IAP). U tom smislu, težište razgovora biće na definisanju konkretnih modaliteta saradnje koji će omogućiti povezivanje postojeće energetske infrastrukture u Albaniji i Hrvatskoj preko crnogorske teritorije, čime bi se osigurala dugoročna energetska stabilnost i otvorila mogućnost za gasifikaciju zemlje.

Paralelno sa infrastrukturnim povezivanjem, bitan element pregovora biće uspostavljanje održivog modela finansiranja, uz razmatranje učešća javnih i privatnih investicija, kao i uloge američkih razvojnih finansijskih institucija koje mogu pružiti neophodne garancije i podršku. Pregovaračke strane će takođe detaljno razmotriti mehanizme za obezbjeđivanje otvorenog pristupa energetske mreži, insistirajući na principima slobodnog i pravičnog tržišta, transparentnosti i pravedne konkurencije u sektorima gasa, nafte i električne energije.

Poseban fokus biće stavljen na unapređenje domaćeg regulatornog okvira kako bi se stvorili preduslovi za efikasnu izgradnju i optimizaciju mreža, dok će se na širem planu pregovarati o načinima na koje Crna Gora može postati ključni tranzitni akter za snabdijevanje susjednih zemalja energijom. Na kraju, pregovori će obuhvatiti i pitanje širenja koristi ove saradnje na države Centralne i Istočne Evrope, uz istovremeno očuvanje pravne prirode dokumenta kao Memoranduma koji izražava namjeru saradnje bez nametanja direktnih pravnih obaveza, te obezbjeđivanje pune jezičke i administrativne usklađenosti između verzija na engleskom i crnogorskom jeziku.

IV PROCJENA POTREBNIH FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA IZVRŠAVANJE UGOVORA

Za izvršavanje Memoranduma o razumijevanju između Vlade Crne Gore i Vlade Sjedinjenih Američkih Država o energetske infrastrukturi i regionalnoj energetske bezbjednosti, nije potrebno obezbijediti dodatna finansijska sredstva u Budžetu Crne Gore.

V POTREBA USAGLAŠAVANJA PROPISA

Zaključnje Memoranduma o razumijevanju između Vlade Crne Gore i Vlade Sjedinjenih Američkih Država, o energetskej infrastrukturi i regionalnoj energetskej bezbjednosti ne zahtijeva izmjenu važećih ili donošenje novih propisa.

VI USAGLAŠAVANJE I POTPISIVANJE MEMORANDUMA

Memorandum o razumijevanju između Vlade Crne Gore i Vlade Sjedinjenih Američkih Država o energetskej infrastrukturi i regionalnoj energetskej bezbjednosti će biti usaglašen diplomatskim putem između Vlade Crne Gore i Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

Nakon usaglašavanja će uslijediti njegovo potpisivanje.

MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU
IZMEĐU VLADE CRNE GORE I VLADE SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA O
ENERGETSKOJ INFRASTRUKTURI I REGIONALNOJ ENERGETSKOJ
BEZBJEDNOSTI

Vlada Crne Gore i Vlada Sjedinjenih Američkih Država (u daljem tekstu: „Sjedinjene Države” ili „SAD”), koji se u daljem tekstu nazivaju „Učesnici”,

PREPOZNAJUĆI strateške odnose između Učesnika i dugogodišnju saradnju Učesnika u oblastima energetike, trgovine, bezbjednosti i drugim oblastima;

POTVRĐUJUĆI namjeru Učesnika da finalizuju međuvladin sporazum o saradnji na implementaciji strateških projekata u cilju produbljivanja i jačanja bilateralne saradnje;

U ZNAK PRIZNANJA tekućoj snažnoj saradnji u okviru Inicijative tri mora (3SI) i na Transatlantskom samitu o bezbjednosti gasa;

POTVRĐUJUĆI da se očekuje da će partnerstvo sa Sjedinjenim Državama ojačati energetske otpornost Evrope i osigurati bezbjedan i pouzdan pristup prirodnom gasu, nafti i električnoj energiji;

ISTIČUĆI inicijativu Trump Peace Pipelines Framework (u daljem tekstu: TPPF) kao ključnu inicijativu za unapređenje strateške gasne infrastrukture i jačanje regionalne energetske bezbjednosti;

KONSTATUJUĆI liderstvo SAD u energetske bogatstvu i važnost regionalne integracije i transatlantske energetske trgovine;

CIJENEĆI strateški značaj energetske infrastrukture koja povezuje Učesnike, kao što je planirani Jadransko-jonski gasovod (IAP);

PREPOZNAJUĆI hitnu potrebu za maksimalnim korišćenjem postojećih cjevovoda i energetske mreže u cilju diverzifikacije snabdijevanja energijom u Centralnoj i Istočnoj Evropi;

POZDRAVLJAJUĆI buduću saradnju sa drugim evropskim partnerima koji dijele posvećenost Učesnika energetske bezbjednosti i diverzifikaciji.

POSTIGLI SU SLJEDEĆE RAZUMIJEVANJE:

1. Svrha

Svrha ovog Memoranduma o razumijevanju (MOU) je da olakša saradnju između Učesnika u pogledu infrastrukture za gas, naftu i električnu energiju, u svjetlu TPPF-a, radi unapređenja regionalne energetske bezbjednosti i diverzifikacije.

2. Oblasti saradnje:

Učesnici namjeravaju da sarađuju na obezbjeđivanju i unapređenju infrastrukture za transport energije i jačanju transparentnih, pristupačnih energetske tržišta, uključujući putem:

- a. Razvoja Jadransko-jonskog gasovoda radi povezivanja postojeće gasne infrastrukture u Albaniji i Hrvatskoj preko Crne Gore i Bosne i Hercegovine;
- b. Ispitivanja mogućnosti da Crna Gora olakša tranzit gasa ka susjednim zemljama;
- c. Promovisanja otvorenog pristupa gasnoj infrastrukturi po slobodnim i pravičnim tržišnim uslovima;
- d. Pravedne konkurencije na regionalnim tržištima gasa, nafte i električne energije;
- e. Unapređenja regulatornih okvira za izgradnju, održavanje i optimizaciju gasnih, naftnih i elektroenergetskih mreža;
- f. Saradnje na identifikovanju odgovarajućih javnih i privatnih rješenja za finansiranje u cilju jačanja energetske bezbjednosti Učesnika;
- g. Mogućnosti za proširenje koristi ove saradnje na susjedne države u Centralnoj i Istočnoj Evropi.

3. Primjena i Prestanak važenja

Ovaj Memorandum o razumijevanju (MOU) stupa na snagu na dan potpisivanja. Svaki Učesnik može prekinuti učešće u ovom MOU dostavljanjem pisanog obavještenja o prestanku ostalim Učesnicima.

Ovaj MOU ne nameće, niti mu je namjera da nametne, bilo kakve pravne obaveze Učesnicima.

Potpisano u dva originalna primjerka na crnogorskom i engleskom jeziku. U slučaju bilo kakvog neslaganja između dvije verzije, engleska verzija će biti mjerodavna.

ZA VLADU

SJEDINJENIH AMERIČKIH

DRŽAVA:

ZA VLADU CRNE GORE

Datum:

Mjesto:

**MEMORANDUM OF UNDERSTANDING BETWEEN THE GOVERNMENT OF
MONTENEGRO AND THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF
AMERICA ON ENERGY INFRASTRUCTURE AND REGIONAL ENERGY
SECURITY**

The Government of Montenegro and the Government of the United States of America (“United States” or “U.S.”), hereinafter referred to as the “Participants,”

RECOGNIZING the strategic relationships among the Participants and the long-standing cooperation among the Participants in the fields of energy, commerce, security, and other fields;

CONFIRMING the intent of Participants to finalize an intergovernmental agreement on cooperation for the implementation of strategic projects to deepen and strengthen bilateral collaboration;

IN RECOGNITION of the ongoing strong cooperation under the framework of the Three Seas Initiative (3SI) and at the Transatlantic Gas Security Summit;

AFFIRMING that partnership with the United States is expected to reinforce Europe’s energy resilience and ensure secure, reliable access to natural gas, oil, and electricity;

HIGHLIGHTING the Trump Peace Pipelines Framework initiative (hereinafter, TPPF) as a key initiative to advance strategic gas infrastructure and strengthen regional energy security;

NOTING U.S. leadership in energy abundance and the importance of regional integration and transatlantic energy commerce;

VALUING the strategic importance of energy infrastructure linking the Participants, such as the planned Ionian-Adriatic Pipeline (IAP);

RECOGNIZING the urgent need to maximize use of existing pipelines and grids in order to diversify energy supplies in Central and Eastern Europe;

WELCOMING future cooperation with other European partners that share the Participants’ commitment to energy security and diversification.

HAVE REACHED THE FOLLOWING UNDERSTANDINGS:

1. Purpose

The purpose of this Memorandum of Understanding (MOU) is to facilitate cooperation among Participants on gas, oil, and electricity infrastructure, in light of TPPF, to enhance regional energy security and diversification.

2. Areas of Cooperation:

The Participants intend to cooperate to secure and enhance energy transport infrastructure and bolster transparent, affordable energy markets, including through:

- a. Development of the Ionian-Adriatic Pipeline to connect existing gas infrastructure in Albania and Croatia via Montenegro and Bosnia and Herzegovina;

- b. Exploration of opportunities for Montenegro to facilitate gas transit to neighboring countries;
- c. Promotion of open access to gas infrastructure on free and fair market terms;
- d. Fair competition in regional gas, oil, and electricity markets;
- e. Improved regulatory frameworks to build, maintain, and optimize gas, oil, and electricity networks;
- f. Cooperation in identifying appropriate public and private financing solutions to enhance Participants' energy security;
- g. Opportunities to expand the benefits of this cooperation to neighboring states in Central and Eastern Europe.

3. Operation and Discontinuation

This MOU becomes operative on the date of signature. Any Participant may discontinue participation in this MOU by providing written notice of discontinuation to the other Participants.

This MOU does not impose, nor is it intended to impose, any legal obligations on the Participants.

Signed in two originals in the Montenegrin and English languages. In the case of any divergence between the two versions, the English version shall prevail.

FOR THE

GOVERNMENT OF THE

UNITED STATES OF AMERICA:

FOR THE GOVERNMENT OF

MONTENEGRO:

Date:

Location: